Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 83 (134). Вільня, Субота 12 Лістападу 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Голас сялянства.

Як толькі была заснавана партыя Беларускі Сялянскі Саюз, якая паставіла сваей мэтай арганізацыю сялянства для абароны сваіх інтэрэсаў і палітычных правоў, зараз-жа, з боку ворагаў беларускага адраджэньня, пасыпаліся рожныя безасноўныя закіды, якіх мэтай было шкодзіць беларускай нацыянальнай сялянскай арганізацыі. Атака на сялянскую арганізацыю вялася з двух бакоў: з заходу і з усходу. Ня гледзячы на гэты крыжавы агонь Сялянскі Саюз ня толькі не губляў сваіх флангаў, але наадварот, усьцяж павялічваў свае рады праз напльіў новых актыўных сілаў. Сялянскі Саюз стаў на столькі моцнай і паважнай арганізацыяй, што ворагі яе прабавалі на'т захапіць ад нас назоў для фікцыйна створанай палітычнай групы „спадара“, гэтым самым выклікаючы, быццам, падзел Саюзу.

Аднак сялянства не пайшло ў „спадаровую“ пастку, а засталося пры бел-чырвона-белым сьцягу Беларускага Сялянскага Саюзу. Пішучы гэтыя словы маем на мэце канфэрэнцыі Саюзу, якія ўжо адбыліся; якія будуць адбывацца. Сялянства Браслаўскага пав. у асобе сваіх лепшых прадстаўнікоў на канфэрэнцыі ў Браславе заявіла, што яно прызнае толькі Беларускі Сялянскі Саюз за сваю арганізацыю, і што праграма Саюзу і тактыка Цэнтральнага Камітэту адказвае інтарэсам і імкненьням сялянства.

Нядаўна адбылася канфэрэнцыя сяброў і сымпатыкаў Саюзу ў Пружанскім п., якая сьцьвердзіла, што толькі шлях выбраны Саюзам ёсьць шляхам вызваленьня сялянства. Пасол Ф. Ярэміч, які быў прысутны на канфэрэнцыі пасьля дакладу аб працы атрымаў давер ад сялянства і падзяку за працу. Нельга памінуць тут аднаго вельмі характэрнага зьявішча. Сымпатыкі „Нашай Праўды“ і „Працы“ спэцыяльныя рабілі захады, каб іх дапусьціць на канфэрэнцыю. Ёсьць ведама, арганізатары канфэрэнцыі не рабілі ім у гэтым ніякіх перашкод. На канфэрэнцыі ў сувязі з гэтым узьнікла больш жывая дыскусія ў рэзультаце якой гэныя сымпатыкі „Н. Працы“ заявілі, што яны пераканаліся, што Сялянскі Саюз ідзе праўдзівым шляхам, і што толькі гэты шлях можа прынесьці сялянству поўнае вызваленьне.

Сьледам за іншымі дзьвюма канфэрэнцыямі маюць у хуткім часе адбыцца канфэрэнцыі Саюзу ў Стаўпецкім пав., Наваградзкім, Пастаўскім, Сьвенцянскім і інш. Ёсьць даволі дадзеных, каб сказаць, што і ў гэных паветах канфэрэнцыі выкажуць, што сялянства ў пераважнай большасьці, а нат' і масай стаіць за Сялянскім Саюзам.

ВОКАМ ПА СЬВЕЦЕ.

V

У папярэднім нашым аглядзе мы рабілі вывады, каб даказаць, што фашызм гэта — як бы некаранаваны манархізм, пры якім улада пераходзіць да аднэй асобы, якая фактычна ня будучы царом — пануе над дзяржавай па царску. Але-ж гэтая новая форма — царызму, як ужо там адзначалася, забівае дэмакратызм — волю народу. І то не аднэй якой-колечы групы, а волю пераважнае большасьці!... Што-ж такое дэмакратыя — дэмакратызм?

Самы выраз дэмакратыя і ўсе яго камбінацыі бяруць пачатак ад грэцкага слова — дэмос, што азначае народ, а ад гэтага ў сучаснасьці дэмакратыю мы разумеем, як народаўладзтва, народавольства.

Мы адзначалі ў папярэднім аглядзе, што ў сусьвеце ёсьць дзьве сілы, дзьве энэргіі варожыя ўзаемна, і што да абсалютнай перамогі, якой колечы аднэй з гэтых сілаў ніколі не даходзіла. Таксама і ў палітыцы, ёсьць два галоўныя дзейнікі. Але-ж і тут абсалютна і спакойна ніякі не панаваў. Быў час калі перамагаў манархізм і вось тагды, як процiўвага да манархізму зьявіўся — лібэралізм — гэта знача — вольнадумства. Гэты лібэралізм вядучы барацьбу з манархістычным абсалютызмам стварыў новую форму — канстытуцыйную, гэта — як бы мешаніна абсалютызму з лібэралізмам, які зьяўляецца пачатковай формай дэмакратызму. Барацьба паміж гэтымі двумя палітычнымі сіламі — паміж манархізмам і лібэралізмам не спыняецца ніколі, пакуль не даходзіць да таго, што запануе чыстая дэмакратыя. Пры панаваньні дэмакратызму форма дзяржаўнага кіраўніцтва называецца — рэспублікаю. У рэспубліцы фактычна ўся ўлада належыць да народу, які правіць дзяржаваю цераз пасярэдніцтва сваіх выбарных прадстаўнікоў у парлямант і прэзыдэнта. Прэзыдэнт зьяўляецца выканаўчай уладаю, адказнаю за свае ўчынкі перад народам. Дзе няма гэтага, там няма і дэмакратызму, там ужо зьяўляецца дыктатура, якая называецца па сучаснаму — фашызмам.

Пачаўшы з лібэралізму дэмакратызм увесь час ідзе налева і ў наш час дасягнуў свайго апагэя — у бальшавізме. Гэты апагэй, стаў ужо новаю палітычнаю сілай у сусьвеце распусьціўшы дэмакратызм, які страціў сваё пярвотнае значэньне, а пад дзеяньнем з аднаго боку бальшавізму і з другога — фашызму, стаў у палітыцы нечым пасярэднім, як у прыродзе цяпло — г. зн. ня сьцюдзёна і ня горача. Так сказаць — залатым асяродкам.

Пакінем пакуль што да новага спатканьня ідэалёгічны разгляд тых ці іншых палітычных сілаў, ды пяройдзем да заўпраўдных зьявішчаў бягучага мамэнту. Перадусім глянем на Балканы, на гэты эўрапэйскі пацёл, у якім вечна кіпіць. На які апошнімі часамі зьвярнула сваю фашыстаўскую ўвагу Італія. У сувязі з гэтым паўстала пытаньне, чаго ёй трэба? Аднак-жа Італія нічога ня кажучы робіць „патрэбу“ ды імкнецца вялікадзяржаўна запанаваць над Балканамі, а вось гэтага і трэба Італіі!... Разумеецца што і Балканы ня сьпяць у шапку, бо вось чытаем мы вестку, што Югаславія, якой у першую чаргу пагражае Італія, стварае ваеннапалітычны саюз з Францыяй, а г. зн. што ў выпадку чаго, Югаславію будзе бараніць Францыя... Чаго-ж трэба Францыі ад Балканаў, запытаемся мы? і адкажам: Італія, дзякуючы Мусаліні, які ўпіўшыся ўнутраньнімі перамогамі над сваім народам, гэтак раскалыхаўся, што пачаў тыкаць свой нос усюды, ня толькі на Балканы, але-ж і на ўсе бакі ён глядзіць захопніцкім вокам.

З гэтакім узрокам мусалінскага вока спаткалася і Францыя ў справе сваіх афрыканскіх калёніяў. І вось, каб зрэзаць вастрыню мусалінаўскага заходніцкага пагляду — Францыя і стварае саюз з Югаславіяй. Вось гэтага і трэба Францыі.

Паміма гэтага зьявішча на палітычным экране ёсьць і яшчэ адна — сэнсацыя, а іменна: літоўскія эмігранты ўцёкшыя з незалежнай Літвы за яе межы наладзілі ў Рызе Канфэрэнцыю. З гэтага пастараліся выкарыстаць некаторыя варожыя літоўскай дзяржаўнасьці палітычныя дзейнікі. Нават некалькі польскіх палітыкаў паехалі на Канфэрэнцыю і бралі ўдзел у яе працы. І вось гэтая праца польскіх палітыкаў разьбіла Канфэрэнцыю, бо некаторыя Літвіны ў польскай прыхільнасьці да іх справы ўбачылі намеры Палякаў захапіць Літву. А калі так, дык усе Літвіны (запраўдныя) пакінулі Канфэрэнцыю, асталіся толькі тыя, як пісала „Жыцьцё Люду“, якія не зьяўляюцца Літвінамі, а падшываюцца да Літвіноў з мэтаю бурыць і зьніштажаць літоўскую незалежную дзяржаўнасьць на карысьць „добрых“ суседзяў.

Як падае польская газэта „Работнік“ дык Канфэрэнцыя на якой асталіся толькі падшыванцы пад Літвіноў (а не запраўдныя Літвіны) пастанавіла паеднацца — злучыць Літву з Польшчаю і дамагацца чужое інтэрвэнцыі ў літоўскія ўнутраньнія справы, каб зваліць Вальдэмараса. Шмат хто бачыць у гэтым пагрозу літоўскай самабытнасьці. Дзеля гэтага самага літоўскае грамадзянства будзе справядліва, калі адказнасьць за ўсе гэтакія пагрозы пераложыць на Вальдэмараса і яго ўрад.

Акрамя гэтых дзьвёх камэтаў паказаўшых свае хвасты на эўрапэйскім небасхіле заясьніўся і яшчэ адзін мэтэор, — гэта Ллейд-Джордж.

Тут, дык выяўляецца справа будучыні. Аднак-жа калі зацікавіла шмат-каго, дык і мы не абмінём яе, каб ня выказаць некалькі словаў. А знача!..

Ллейд-Джордж — лідэр ангельскіх лібэралаў, адсунуты цяпер ад палітычнае дзейнасьці кансэрватыстамі — як Піліп з канапель — выхапіўся,

З усяго гэтага бачым, што нягледзячы на баламутную працу рожных часопісяў у беларускай і іншых мовах сялянін пачаў разьбірацца ў вартасьці таго, што друкуецца ў гэных часопісах, ясна разумее, што толькі Сялянскі Саюз зьяўляецца беларускай сялянскай партыяй. Голас гэтага сяляніна, пачуты намі на канфэрэнцыях, сьведчаць аб клясавай і нацыянальнай яго сьведамасьці, аб выразнай яго сіле. Гэтая сіла сяляніна, узгадаваная Беларускім Сялянскім Саюзам, трэба каб расла і ўзмацоўвалася яшчэ больш, бо яе патрабуе наша Бацькаўшчына.

Дык няхай кожны родны сын Бацькаўшчыны - Беларусі помніць аб тым, што яго сіла можа быць патрэбнай для грамадзкай справы, для справы прысьпяшэньня нашага вызваленьня.

З жыцьця Польшчы.

Перадвыбарная гаручка.

Палітычнае жыцьцё Польшчы цалком ужо ахоплена перадвыбарчаю гаручкаю. Хоць урад, ад якога залежаць выбары да Сойму і Сэнату яшчэ нічога не сказаў, але-ж палітычныя групіроўкі ўжо рухаюцца. Перадусім трэба адзначыць, што Польская Партыя Хлопская запрапанавала некаторым, г. зв., лявіцовым групіроўкам зрабіць агульны выбарчы блёк. Паміж іншым да гэтае лічбы належаць—Польская Партыя сацыялістаў і „Вызваленьне", а таксама Нацыянальная Работніцкая Партыя (лявіца) і група сэн. Бойкі. Аднак-жа, здаецца, з гэтае камбінацыі нічога ня будзе, бо Пэпээсы і Вызваленьне знаходзяцца проці, а рэшта за сучасны ўрад. Але-ж магчыма, што знойдуць нейкую супольную плятформу.

Падобную-ж камбінацыю запрапанаваў камітэт Энпээр-лявіцы, які зьвярнуўся да тых самых групіровак што і Партыя Хлопская, толькі рашыў запрасіць да агульнага дэмакратычнага блёку—Партыю Працы і Звёнзак Направы. На гэтых апошніх направячах, як на двох „магутных кітох, трымаецца ўрад, ці праўдзівей, што гэтыя „кіты", як пісаў некалькі дзён таму назад „Работнік", трымаюцца дзякуючы ўраду. Але-ж і тут як і ў папярэднім „блёку" зьяўляюцца тыя-ж самыя перашкоды. Адхіліць іх можа толькі ўрад. Для таго, каб зваявацъ варожасьць да сябе Пэпээсаў і Вызваленцаў, урад павінен кінуць ім крышку ласкі і зрабіць „perskie oko" і справа ў капялюшы, як гавора расейская прыказка. Гэтакія вось пэрспэктывы лявіцовага дэмакратычнага блёку на выбары.

„Пяст" пасьля разлому.

Польская партыя „Пяст", на чале якое стаіць верхаславіцкі войт, апошні прэм'ер дамаёвага ўраду, пасол Вітас, як ужо ведама, разламалася. Сябра гэтае партыі і лідэр сэнатар Бойка выдаў маніфэст аб тым, што на перакор апазыцыйнае тактыцы сваей партыі ён пераходзіць у лагер пілсудчыкаў, ды сказаўшы „няхай жыве марш. Пілсудскі!", запрапанаваў сваім калегам па партыі зрабіць тое самае.

Частка паслухала сэн. Бойкі і прыстала да яго берагу, а другая частка асталася пры Вітасе. Вітас, ад гэтакай няўдачы запрапанаваў сваім сябром адхіліць яго ад партыйнага старшынства, але-ж тыя і слухаць не захацелі. Адным словам Пяст разламаўся, а ад гэтага на польскім палітычным небасхіле прыбыла адна група — група Бойкі. Што праўда гэтая прыбыль не зьяўляецца вагонам хлеба, ну дык ад гэтага не паменшылася ані галодных, ані беззработных.

Выбары ў самаўрады.

У шмат якіх месцах адбываюцца яшчэ выбары ў самаўрады. Гэнымі днямі адбыліся выбары ў Плоцку, Холме і Ковелі. У кожным месцы прыходзіцца бачыць розныя вынікі. Адна агульная рыска праходзіць праз усе выбары, гэта — шмат лічбовасьць выстаўляных сьпіскаў. Сьпіскі тых групіровак, якія ўрад уважае за камуністычныя пераважна касуюцца, аднак-жа галасаваньне адбываецца і на гэтыя сьпіскі, а гэта пазваляе падлічыць „камунізуючыя" сілы.

У Плоцку атрымаў „камунізуючы" сьпісак 400 галасоў тагды, як пэпээс атрымала 3000 галасоў, а у Холме „камунізуючы" сьпісак атрымаў 250 галасоў тагды, як пэпээс атрымала 2559 галасоў. Як відзім, дык сацыялісты яшчэ моцна трымаюцца і ўдачна вытрымваюць канкурэнцыю лявейшых за іх польскіх палітычных групіровак. А чаму? Ды толькі таму, што сацыялісты вабяць Палякаў нацыяналізмам.

Розныя навіны.

Некаторыя польскія газэты пішуць, што сучасны польскі ўрад хоча ашчасьлівіць грамадзян польскае рэспублікі новым законам. На гэты раз шчасьліўчыкамі зьяўляюцца ня жывыя, а мёртвыя, бо іменна для іх выдаецца ўстава, якая называецца „Устава аб хаваньні мёртвых". Разам з гэтым не забывае ўрад і жывых, бо і для іх, а пераважна для тых, якія езьдзяць на чугунках урад гатуе навагодні гасьцінчык, а іменна: з першага студзеня 1928 году, як піша „Dz. Wil." будзе павышаны чугункавы тарыф для пасажыраў на 10—20 проц. у залежнасьці ад адлегласьці язды.

ды рэзнуў прамову проці ангельскага міністра замежных справаў Чэмбэрлена.

Сваёю прамоваю Ллёйд-Джордж дамагаецца ад Чэмбэрлена, усю палітыку не хаваць ад публікі, ад грамадзянства, а падняўшы занавесу паказаць яе запраўдны твар народу. Матывуючы гэта тым, што палітыка, якая робіцца тайна ад народу, прыносіць народу вялікую шкоду.

Ня ведама ці Чэмбэрлен паслухае Ллёйд-Джорджа, але-ж зьявіліся дагадкі, што гэтая прамова дала Ллёйд-Джорджу і яго партыі—козыр у рукі, якім ён паб'е сваіх праціўнікаў пры наступных выбарах і дойдзе да дзяржаўнага руля—да ўлады.

Дык вось, якія справы ды справачкі творацца на сьвеце Божым сярод людзей.

Зыркі.

Аб пружанскай павятовай канфэрэнцыі Бел. Сял. Саюзу.

30 кастрычніка г. г. адбылася пружанская павятовая канфэрэнцыя Беларуск. Сял. Саюзу. На канфэрэнцыю зьявілася 63 прадстаўнікі сялянства. Прысутны на канфэрэнцыі сябра Цэнтр. К-ту Б. С. С. пасол сойму Ярэміч адкрыўшы канфэрэнцыю прывітаў прадстаўнікоў сялянства і запрапанаваў выбраць прэзыдыум канфэрэнцыі. Выбранымі аказаліся: на старшыню жыхар вёскі Сашыцы, Селецкай вол. гр. Тадэуш Гмыр, на сэкрэтара гр. Александар Леўковіч, жыхар м. Бяроза-Картуская.

Разьмясьціўшыся ў салі тэатру, дзякуючы прысутнасьці сярод сабраных паважанага сялянамі пасла Ярэміча, канфэрэнцыя рабіла вельмі добрае ўражаньне, зьяўляючы сабою, запраўды родны беларускі кружок. Канфэрэнцыю распачаў старшыня Гмыр адчытаўшы наступны парадак дня: 1) Даклад пасла Ярэміча аб палітычным і гаспадарчым палажэньні беларускага сялянства, 2) Выбары павятовага Камітэту Бел. Сялянскага Саюзу і 3) Бягучыя справы.

Ахарактарызаваўшы ў сваім дакладзе адраджэнскі рух, пачынаючы з 1905 году, палітычнае становішчы Беларускага Пасольскага Клюбу і адносна да Беларусаў польскіх палітычных партыяў, пасол Ярэміч, паміж іншым адзначыў, што аб направе жыцьця беларускага павінен дбаць сам народ, а дзеля гэтага трэба імкнуцца да зьдзейсьненьня сваіх нацыянальных мэтаў ды ідэалаў працоўнага беларускага сялянства шляхам усьвядамленьня і арганізаванасьці пад сьцягам Беларускага Сялянскага Саюзу, каб супольным фронтам змагацца і вясьці барацьбу за сваю лепшую будучыну.

Пасьля дакладу і адкрытай дыскусіі па пытаньням паўстаўшым па сутнасьці дакладу была прынята пастанова, якою, як ідэалёгія і тактыка Беларускага Сялянскага Саюзу так і пазыцыя Беларускага Пасольскага Клюбу прызнаны адпаведнымі жаданьнем і імкненьню беларускага працоўнага сялянства і выражана шчырая падзяка, як асабіста паслу Ярэмічу, так і Цэнтральнаму Камітэту Беларускага Сялянскага Саюзу.

У павятовы Камітэт Бел. Сял. Саюзу выбраны наступныя асобы: Сьцяпан Салавей (Селецкая вол.), Антон Мычко (Бярэская вол.) і Уладзімер Залеўскі (м-ка Бяроза-Картуская).

Па заканчэньні канфэрэнцыі сэкрэтар гр. А. Леўковіч ад імяні прысутных выказаў задаваленьне з адбытай канфэрэнцыі, а так-жа з прыезду паважанага пасла Ярэміча, праца якога ў нашай Пружаншчыне многа пашырыла сьвядомасьць сялян, дзякуючы яго пэрыядычным наведам і зносінамі з сялянствам на мясцох.

Дзеля таго, што на папярэдадні канфэрэнцыі некаторыя сяляне ня мелі дакладных вестак аб месьце канфэрэнцыі, дык шмат-хто зьявіўся, замест у Бярэзу — у м. Пружаны. А дзеля гэтага разумеецца ня маглі папасьці на канфэрэнцыю, якая іх бязумоўна вельмі цікавіла.

ЯКУБ КОЛАС. 14)

Сымон Музыка.

Поэма.

(Працяг).

Сэрца білася табою,
Бы сваю знашло вясну
Ў сьвеце гора і блуканьня;
Ды канец ёсьць усяму:
Наша скончыцца спатканьне,
І мой дзень у сум зьмярканьня
Зноў апусьціцца, бы ў цьму.
Мы разойдземося. Дарогі
Нашы розна пабягуць:
Поміж намі ёсьць парогі,
І нам іх не абмінуць.
Мы, Ганупя,—каляіны,
Аднэй скрыпкі дзьве струны—
Іх аднакі скрозь пуціны,
Ды ня сходзяцца яны...

Ганна.

Кінь, Сымонка, смутак гэты,
Ты „ня ў родных каранёх",
Многа ў сьвеце ёсьць дарог,
Дык шукай-жа свае мэты,
А парогі—
Прэч з дарогі
Ты паслухай: хай у полі
Роўна колейкі ідуць,
Няхай дзьве струны, дзьве долі
Песьню ў згоднасьці вядуць.
Пойдзем, вось, да нас у госьці—
Ня чурайся нашай хаты
А для мамы і для таты
Многа будзе весялосьці!

Сымон.

Я зайду да вас, Ганупя!
Я найду к табе дарогу,
Я прыду к твайму парогу—
Дом пабачу і вярнуся!
Залатыя твае слоўкі—
Мая песьня ў час вандроўкі,
Ты як-бы дала мне крыльле,
Многа радасьці дала,
І забудзе чорнабыльле,
Краскі зглядзеўшы, пчала.

Ганна.

Ну, то хоць на разьвітаньне
Паіграй, Сымонка, мне,
Каб мінута расставаньня
Нам казала аб вясьне.
Слухаў ён, мацнеў душою,
Сьвет хацелася абняць,
На калені стаць прад ёю,
Ёй жыцьцё сваё аддаць.
І чароўна зыкаў хвалі
Паліліся, пацяклі,
А зязюлька кукавала
Ім аб радасьцях зямлі.

ЧАСЬЦЬ ЧАЦЬВЕРТАЯ

I

Дрыжыць агонь, як сьмех крывавы,
Дрыжыць агонь у цьме густой,
У цьме варожай і пустой,
Як адбіцьцё даўнейшай славы,
І зьліўся з мрокам дым бялявы
Над гэтай плямкай залатой.
Дрыжыць агонь, як песьня жалю,
Дрыжыць агонь у цьме начной
Пад адзінокаю сасной,
Як плеск апошні рэчнай хвалі.
У мроку нікнуць сонца далі,
Крычыць сава ў цішы лясной.
Дрыжыць агонь, як плач [пращчальны,
Дрыжыць агонь, забыты тут,
Скрозь мрок нямы, скрозь чорны мут
Як звон жалобы пахавальны,
Як песьні голас разьвітальны,
Як струн дрыгучых ціхі гуд.
Гарэў агонь, былі тут людзі,
Вянок плялі яму з галін.
Цяпер загас ён тут адзін,
І цёмна стала на тым грудзе.
Ніхто і ведаць знаць ня будзе
Яго апошніх тут гадзін.
Цянюе мрок, густы, як сіта.
На месцы тым, дзе быў агонь,
І вецер попел зьнёс на гонь,
Ад лесу дзьмухнуўшы сярдзіта.
І ўсё вакол у цьму спавіта:
Гарэў агонь—пагас агонь!

Ганна.

— Ну, мой мілы! хоць і цяжка...
Што-ж? бывай здароў! праштчай!
Чаму я, чаму ня пташка:
Паляцела-б я ў твой край.
Ну, хай будзе час прыўдалы
Долю добрую спаткаць,
Каб лёс гэты заняпалы
На лёс сьветлы памяняць.
Я-ж у думках сваіх буду
Жычыць шчасьцейка табе,
Каб яно спрыяла ўсюды,
Каб верх меў ты ў барацьбе.
Выйду я ў садок вішнёвы
Ясны месячык спытаць:
Дзе Сымонка? як здаровы?
Папрашу яго заслаць
Мой паклон і прывітаньне.
Сам на месячык зірні,
А ў цяжэнькі час блуканьня
Ты наш дом успамяні.
Не забудзь-жа нашай хаты
І мяне не забывай.
Ну... пращчай!
Будзь шчасьлівы, будзь багаты!

Сымон.

Так вось і ён, час разьвітаньня...
Бывай здаровенька!.. Бывай!
Бацьком паклон мой перадай...
Дык так—да новага спатканьня!
І помні, Ганначка: ніколі
Я не забуду аб табе—
Ні ў сьветлы час, ні ў час нядолі,
Ні ў смутку, радасьці, журбе!
Ты мне будзеш запамогай,
Сіл крыніцаю жывых.
Я табе злажу дарогай
Песьню красак веснавых.—
Між зялёных нівак поля,
Дзе калосьсем зьвісла жыта,
Бегла сьцежачка сукрыта,—
Ты глядзіш туды, саколе!
Ходзіць ветрык на прывольлі,
Носіць шолах мнбгадумны,
Бае казку лес разумны
Аб няясным, аб раздольлі.
Ты глядзіш туды, саколе,
Дзе імкнецца бег пуцінкі,
Ня відаць ужо дзяўчынкі—
Дзесь схавала яе поле.
Пахаджае ветрык вольны,
Нібы лічыць ён загоны...
Няма хустачкі чырвонай!
Стаў маркоцен прастор польны.
У бязьмежным сінім доле
Віснуць хмаркі, бы пушынкі,
Сном паўднёвым сьпяць былінкі,
А ты смуцішся, саколе...
У той час ён, як ніколі,
Боль растаньня адчуваў,
І пустэляй стала поле,

Што дзеецца ў сьвеце?

Масква сьвяткуе.

7-га лістападу ў дзень 10-х угодкаў істнаваньня бальшавіцкае ўлады ў Расеі з самае раніцы вялікія масы дэманстрантаў з усіх частак Масквы вырушылі ў цэнтр места—на Чырвоную плошчу. Агульная лічба дэманстрантаў аблічаецца каля мільёну асобаў. На трыбуне ленінскага маўзалея сабраўся савецкі ўрад, цэнтральны камітэт камуністычнае партыі, рэвваенсавет і цэнтральная рада прафэсыянальных саюзаў. З абодвых бакоў ленінскага маўзалея месца занялі сябры дыплёматычнага корпусу і сотні дэлегацыяў ад заграмічных камуністычных партыяў і дэлегацыі ад правінцыянальных савецкіх арганізацыяў і ўрадавых інстытуцыяў.

Парад чырвонае арміі прыняў старшыня цэнтральнага выканаўчага камітэту Калінін, які пасьля выступіў з прамоваю. Пасьля Калініна гаварыў Бухарын ад імя цэнтр. камітэту камуністычнае партыі і Галахэр ад імя трэцьцяга Інтэрнацыяналу. Пасьля параду, аж да самага змроку праходзілі дэманстранты міма трыбуны.

Як выяснілася з прамоваў, дык на першым пляне савецкага дзяржаўнага будаўніцтва, стаіць барацьба з сацыял-дэмакратамі, г. зн. з 2 Інтэрнацыяналам. Гэта адзначыў у свaей прамове сэкратар камуністычнае партыі фактычны пралетарскі дыктатар Сталін.

Троцкі і Зіноўеў ня мелі магчымасьці выступаць, але-ж іх староннікі, усё-ж такі месцамі мелі пасьпех.

У кітайскай вайне.

У кітайскай хатняй вайне ізноў быццам здарылася перамена. Быццам капрысны лёс пакіраваў ваеннае шчасьце на бок Чанг-Тсо-Ліна, які, нягледзячы на сьнегавую мяцеліцу, наступае ўдоўж мангольскае чыгункі ў напрамку на Калган. У апошніх бойках, быццам, армія прав. Шансі пацярпела няўдачу і панясла вялікія страты. На фронце Ханана, паўночныя арміі мелі новую няўдачу. Армія гэн. Фэнга захапіла ў няволю прыблізна дзесяць тысяч чалавек з паўночнае арміі, галоўным камандзерам, якое зьяўляецца вядомы ўжо Чанг-Тсо-Лін.

Газэты ізноў зьмясьцілі вестку аб іншым Чангу, а іменна: аб Чанг-Кай-Шэку. Чанг-Кай-Шэк пацярпеўшы няўдачу, будучы галоўным кіраўнікам нанкінскае арміі пакінуў армію, ды выехаў у Амэрыку. Цяпер-жа быццам вяртаецца ізноў на сцэну і нібыта будзе камандаваць арміямі новага кітайскага ўраду ў Кантоне.

У Мэксыцы.

Як пішуць замежныя газэты, дык гэн. Гомец галоўны кіраўнік паўстаньня быццам папаў у няволю ўрадавым войскам. Па весткам тых-жа газэтаў гэн. Гомец разам з іншымі трымя гэнераламі—растрэляны.

60 ахвяраў буры.

Бура, якая праняслася нядаўна над Англіяй выклікала 60 чалавечых ахвяраў, якія былі, або забіты або ўтапіліся. Найбольш уцярпела партовае места Флідбуд дзе цэлыя кварталы былі залітыя вадою, якую бура падняла з мора. 600 асобаў там асталося бяз даху над галавою, бо дамы іх былі зруйнаваны. Карабль „Бамары П'ер", які выехаў ратаваць рыбакоў, загінуў сам у хвалях мора і ўсе яго пасажыры.

Паводка ў Амэрыцы.

Згодна газэтных вестак у паўночна-ўсходніх штатах Амэрыкі, дзе здарылася паводка, загінула ўсяго 250 чалавек. Ад паводкі уцярпела і Канада, дзе таксама ёсьць ахвяра людзьмі і вялікія руіны. У лічбе ахвяраў знаходзіцца дырэктар аднэй чыгункі, якога захапіла паводка на цягніку ў нізінным месцы.

НАВІНЫ.

— Канфэрэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу. У сераду 16 лістападу ў Стоўпцах адбудзецца канфэрэнцыя Беларускага Сялянскага Саюзу.

Парадак дня канфэрэнцыі: 1) Адчыненьне канфэрэнцыі старшынёй Цэнтральнага Камітэту Б. С. С. паслом В. Рагуляй, 2) Даклады аб працы Саюзу і 3) Арганізацыйныя справы.

Наступная канфэрэнцыя адбудзецца ў Наваградку, далей у Паўстаўскім і Сьвенцянскім павеце.

— Зьезд беларускіх Хадэкаў. У нядзелю 6 г. лістападу адбыўся зьезд сяброў Беларускай Хрысьціянскай Дэмакратыі. Па дадзеным „Biel. Krynicy" на зьездзе было прысутнымі 129 сяброў з правінцыі і некалькі з самага места Вільні. Зьезд выбраў новы Цэнтральны Камітэт з 11 асобаў.

На другі дзень пасьля зьезду адбылося паседжаньне Камітэту, на якім выбраны быў на старшыню Ц. К-ту гр. П. Каруза, на віцэ-старшыню — гр. Я. Пазьняк, на сэкрэтара — гр. А. Стэповіч і на скарбніка—гр. Я. Шутовіч.

— Дэлегацыі ў арцыбіскупа. „Biełaruskaja Krynica" піша, што 7 г. лістападу дэлегацыя з 8 чалавек ад жодзішных парахвіян хадзіла да віленскага арцыбіскупа і прасіла яго выбавіць жодзішную парахвію ад кс. Дроніча, які нарабіў скандалаў у жодзішным касьцеле. Другая дэлегацыя з 13 чалавек ад барадзеніцкіх парахвіян прасіла вярнуць беларускую мову ў барадзеніцкі касьцёл. Дэлегацыя дастала арцыбіскупу заяву падпісаную больш як 200 парахвіянамі. Дзеля таго, што самога арцыбіскупа Яблжыкоўскага ня было ў Вільні, дэлегацыі прыняў біскуп-суфраган Міхалькевіч.

— Паседжаньне Прэзыдыуму Беларускага Нацыянальнага Камітэту. 4 г. лістападу адбылося паседжаньне прэзыдыуму Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў Вільні, на якім даручана старшыні Камітэту сэн. Багдановічу апрацаваць мэмарыял да Праваслаўнага Сыноду ў справе ўвядзеньня беларускае мовы ў Віленскую Духоўную Праваcл. Сэмінарыю. А так-жа даручана гр. Карузе апрацаваць пратэст у справе скандальных выступленьняў кс. Дроніча ў Жодзішным касьцеле.

— З прычыны „Першага кроку". Да нас даходзяць весткі, што на правінцыі наш артыкул „Першы крок" беларускае сялянства спаткала вельмі прыхільна. Што датычыць газэты „Праца", дык яна не дала рашаючага адказу, толькі паставіла запытаньне: „Што прымусіла?" Можна адказаць на гэта, што ніякага прымусу тут няма, а ёсьць жаданьне аб'яднаць беларускі фронт. Кіраўнікі „Працы" павінны былі зразумець гэта ў самым нашым артыкуле „Першы крок".

— Толькі кропкі ды кавычкі. Да ўсіх тых кропак, кавычкаў і запытаньняў з пісьма „Стоіка" у № 2 „Працы" дабавім наш наступны адказ: Мы ведаем, што „Стоік" пішучы пісьмо нічуць не пачырванеў, бо толькі чалавек страціўшы чалавечае пачуцьцё можа рабіць загану тым, якія пратэставалі проці законаў, што абмяжоўваюць правы нашага народу. А што як не пратэст проці пасяганьня на нашыя правы мы відзім у рэзалюцыях браслаўскае канфэрэнцыі Беларускага Сялянскага Сяюзу?

— Пілігрымка. Паўлюкевіч і пара яго малайцоў, як піша „Dziennik Wileński", хадзілі на паклон да віленскага ваяводы, пры гэтым дзякавалі пану ваяводзе і ўсяму польскаму ўраду за тыя „дабрадзействы", якія сыплюцца з урадовага ўлоньня на Беларусаў, а так-жа гэтым сваім візытам выказалі ўдзячнасьць за той урадовы абед, які зьелі разам з урадам 7 кастрычніка—ў дзень 7-х угодкаў захопу Палякамі Вільні.

Друкарская памылка.

У папярэднім № 82 „Сял. Нівы", у аддзеле навінаў, у заметцы аб пружанскай канфэрэнцыі было абмылкова надрукавана „56", а трэба чытаць 65 прысутных.

Лес і гай з ім смуткаваў.
І пачула сэрца страту,
Як ня чула ўжо даўно;
Ні па матцы, ні па брату
Так ня смуціцца яно.
— Слухай, хлопча: што, каханы,
Ты тут робіш?—Зірк Сымон—
Госьць прад ім неспадзяваны!
Спужан хлопец і зьдзіўлён.
Па аблічы—пан, ня просты,
А з вялікіх, знаць, паноў
І ў адзеньні, так і ў росту,
Так і ў тоне самых слоў.
За плячыма—дубальтоўка,
І ладуньнік ёй дадан,
А шырокі пояс лоўка
Аціскае крэпкі стан.
Боты спрытны, за калені,
Рог—бы чортава рабро.
Завяршала ўсё адзеньне
Тое гордае пяро.
Вочы грозны і ўладарны,
Вусы—ворагам на страх,
А пры ім з найлепшай псярні
Псіна шворыцца ў нагах.
— А паведай мне, каханы,
Хто тут граў?—пытае пан,
Чорнавусы, падзіманы,
Шыты золатам жупан.
Што сказаць на запытаньне?
Ну, які тут даць адказ?
Вось спатканьне, дык спатканьне!
У бяду ўляціш якраз.
Хлопец топчацца і мнецца,
А нарэшце прызнаецца—
Я!—На рамень хлапчука
Тая панская рука,
Тая белая кладзецца.
— Гэта ты граў? ты, каханы?—
Хлопцу ў вочы пан зірнуў—
Нібы пан той і рахманы,
Хоць вачыма нейк бліснуў.
— А ты хто-ж такі, каханку?
— Я—вандроўнік... Ну, жабрак,
Я хаджу ад ганку к ганку;
Хто дасьць хлеба, хто траяк.
— Ага, так... Ну, хадзь за мною!
Зрушыў пан, улес ідзе,
А за ім Сымон ступою—
Лес штось ціхенька гудзе.
Хлопец мысьліць сам з сабою:
„Куды-ж ён мяне вядзе?
Што рабіць са мною будзе?"
І глядзіць у лес хлапчук.
Пан спыняецца на грудзе,
Стрэльбу вешае на сук.
Хлопцу страшна і цікава:
Што замысьліў гэты пан,
Гэта доўгая халява,
Шыты золатам жупан?
Пан ўзяў рог пакручасты,
Пазалочаны, блішчасты,
Важна выставіў нагу,
Галаву крыху адкінуў
Ды расправіў грудзі, сьпіну,
І ў ражок тоў—тру-гу-гу!
І пабегла гучна рэха
Ад сасонкі да дубка
І замёрла тонкім сьмехам,
Мяккім покатам клубка.
Чуць заціхлі гукі ў лесе,
Як ім голасна ў адказ
Рог дрыгучы раз-па-раз
Загрымеў у тым навесе,
Дзе суччо разьвесіў вяз.
А дзесь збоку, яшчэ далей,
Грае гучная труба,
Нібы срэбранаю хваляй
З гушчару плыве журба.
Пераводзіць хлопец вочы
То на пана то ў гушчар,
Дзе ражок, труба якоча.
Што рабіць з ім пан тут хоча?
Ён, відаць, тут гаспадар...
Вось праява негадана,
Не чакаў такіх навін!
Ці ня зызнуць лепш ад пана,
Покі ён стаіць адзін?
Вось джагнуць разок-два лоўка
Ды ў кусты пісаць вузлы!
Але ў пана—дубальтоўка
Дый сабака можа злы.
Не, брат, позна: валяць з лесу
Два паны і лясьнікі,
Уцякаць тут ня з рукі—
Няма сэнсу, інтарэсу.
Пан прысеў на пень дубовы
І чакае тут паноў.
Ён падняў на хлопца бровы,
Вочы блеснулі нейк зноў.
— Проша сядаць тут, панове!
Кажа пан у панскай мове,
Як прышлі сюды паны:—
Я злавіў у тэй дуброве
Штуку добрай дзічыны.—
На Сымона, як на дзіва,
Пан паказвае паном.
А Сымон стаіць маўкліва—
Знаць, ня трапіць у свой дом...
Ой, пан нешта замышляе,
Закід робячы дзіўны!...
А мо' добры лёс трапляе?
Дапамогуць тут паны?
Ён гадае так і гэдак
Ды глядзіць у гушчарняк,
Як ваўчок, як той аблетак,
Ды нявырвацца ніяк.
— А ну, хлопча, мой каханы,
Паіграй, як ты іграў!—
Хлопец зьлёгка задрыжаў
І ўзяў скрыпку паслухмяна;
Струны звонкія наладзіў,
Раз-другі смычком правёў
І аддаўся ўвесь абладзе,
Чарам струнных галасоў.
Льлюцца гукі ў леснай цішы
Срэбраплынным ручайком;
Лес замёр, стаіць, ня дыша,
Не варушачы лістком;
Прыпынілі сьпевы птушкі—
Скрыпцы ім ня ўзяць у тон;
Толькі пчолкі, чмель і мушкі
Далучаюць сюды звон.
Ён іграў аб тым спатканьні,
Аб дзяўчынцы яснавокай,
Волі вольнай і шырокай,
Аб сваім іграў блуканьні
І аб долі адзінокай;
Ён іграў аб родным дому,
Аб жыцьці сваім бязьлетным,
Аб імкненьні тым сусьветным,
Што чуваць у буры, грому.
І стаялі нярухліва
І паны і лясьнікі;
Вусы пан спусьціў маўкліва,
Іх пакусваў канчукі.
— Дасканала, дасканала!
Вось дзе талент захаван!...
Але здольнасьць, якіх мала!—
Адгукнуўся адзін пан;
А другі маўчаў зьдзіўлёна
Ды ўсхапіўся сакалом
І трактуе ён Сымона
Белым срэбраным рублём.
А пан першы, пан вусаты,
Да музыкі кажа так:
— Ну, каханы мой хлапак,
На жупан ты зьменіш латы,
І ты болей не жабрак;
Ты-ж рабі, што загадаюць—
Я бяру цябе ў свой двор!—
Пан гаворыць, вагу маюць,
Чэшуць словы, як тапор.

(Далей будзе).

Гаспадарскі аддзел.

Гутарка пра штучнае ўгнаеньне.

Калісьці нашым бацьком і дзядом ня трэба было думаць ні пра якія „парашкі“, каб угноіць сваю зямлю. Сенажацяў, выганаў тады было даволі, гною ад жывёлы хапала, а зямля яшчэ ня была так спустошана. Але-ж гэныя шчасьлівыя часы мінуліся; ураджаі ў нас з кожным годам зьмяншаюцца і, трэба спадзявацца, што пры сучасных спосабах вядзеньня сельскае гаспадаркі, яны і далей будуць зьмяншацца. Голад, недарод усё часьцей і часьцей заглядваюць у нашую старонку. Земляробства—гэта галоўная крыніца істнаваньня нашага краю ў заняпадзе. Селянін наш б'ецца над апрацоўкай свайго надзелу і, не атрымліваючы аплаты за сваю цяжкую працу, кідае гаспадарку і ўцякае за акіяны шукаць сабе лепшае долі.

Праяжджаючы церав чарод культурных старонак, дзе гаспадарка вядзецца культурна, нашы земляробы-эмігранты амаль заўсёды прычыну тут добрых ураджаяў знаходзяць у іншых кліматычных і грунтавых умовах. Але-ж гэта, сяляне, абмылка. Ёсьць старонкі, якія маюць шмат горшую за нашу зямельку і такі самы клімат, а ўраджаі атрымліваюць у два-тры разы большыя чым мы.

Чаму гэта так?

Там кожны гаспадар ужывае шмат штучнага ўгнаеньня, кожны гаспадар ведае натуру „парашкоў“, ведае на якую зямлю і пад якія расьліны яны лепш надаюцца.

Каб мець з зямлі ўраджай, акупаючы цяжкую працу гаспадара, ён павінен даць патрэбную для ўзросту расьлін колькасьць спажыўных матэрыялаў, ад прысутнасьці якіх залежыць рост расьлінаў.

У кожным грунце бывае у той ці іншай колькасьці гэтыя спажыўныя складнікі, але на нашых землях яны амаль не заўсёды знаходзяцца ў такім стане, я якога расьліны карыстацца ня могуць. Праўда, правільная апрацоўка зямлі, правільнае чарадаваньне расьлінаў у полі, сілы прыроды—памагаюць перавадзіць пажыўную матэрыю зямлі з аднаго стану ў другі, але пераход гэты робіцца вельмі марудна, дзеля чаго гаспадар мусіць папаўняць недахоп спажывы для расьлінаў праз унясеньне ўгнаеньня.

На нашых грунтах найчасьцей не хапае такіх угнаеньняў, якія маюць у сябе азот, фосфар, паташ і вапну. Усе гэтыя складнікі ўносяцца ў зямлю разам з хлеўным гноем. Вось дзеля чаго мы мусім лічыць гной ад скаціны за самы лепшы, бо ён яшчэ робіць на зямлю і ўкоснае дзеяньне, абагачае ральлю гумасам (перагноем), карыснымі бактэрыямі, ад чаго паляпшаецца будова зямлі. Але, на жаль, у нас, пры маларазьвітай жывёлагадоўлі, гэтага гною кожны раз не хапае. Каб дабра ўгноіць зямлю, трэба, як гэта паказалі практыка і навуковыя досьледы, палажыць на дзесяціну ад 180 да 100 вазоў гною (воз—20 пудоў). Вядома, што наш селянін ня ўносіць гэтага гною і паловы таго, што патрабуе яго ніва. Вось галоўная прычына нашых нізкіх ураджаяў, вось чаму цяжкая праца нашага земляроба рэдка дзе акупаецца.

Цяпер, паважаныя чытачы, робіцца зразумелым, што, калі гаспадар жадае павялічыць свой ураджай, ён мусіць папоўніць недахоп гною ад скаціны штучным угнаеньнем.

Але, каб часам, ня кідаць грошы за вакно, мы мусім ведаць натуру гэтых ўгнаеньняў, на якія яны ляпей надаюцца землі і пад якія збожжы. Толькі тады наш земляроб можа ўжываць іх з карысьцяй для гаспадаркі*) і павялічыць прадуктыўнасьць сваей працы і палепшыць сваю долю і долю тых, для каторых даруеш усё жыцьцё.

*) Усіх нашых чытачоў, жадаючых ужываць штучнае угнаеньне, раім пазнаеміцца з артыкулам: „Як павялічыць ураджайнасьць зямлі“, зьмешчаным у месячніку „Саха“ № 2.

(Працяг будзе).

Весткі з Краю.

З жыцьця маўчадзкае гміны.

(Баранавіцкі павет).

Ужо 4 месяцы прайшло ад таго часу, калі адбыліся перавыбары ў маўчадзкім самаўрадзе, а ў жыцьці сялянскае беднаты нічога не зьмянілася, бо, як трэ' было спадзявацца, нававыбраныя радныя пайшлі на ўгоду з ворагамі сялянства. Стары войт п. Варанец, ведамы тым, што ўсе, апрача абшарнікаў, не маглі яго цярпець, за некалькі гадоў кіраваньня гмінай страшэнна разбагацеў, дык, зразумела, не хацеў дабравольна ўступіць другому свайго цёпленькага мейсца. Яшчэ перад выбарамі арганізаваў ён групу сваіх прыхільнікаў, мэтай каторых было недапусьціць да выбару іншага войта. Аднак дапяць гэтага можна было толькі тады, калі новыя радныя падтрымалі-б старога войта. На гэта п. Варанец і яго прыхільнікі зьвярнулі найбольшую ўвагу. Першыя выбары, на якіх у раду прайшлі адныя сяляне, былі ўневажнены. Другія выбары далі зусім іншыя вынікі: у раду пралезьлі элемэнты варожыя сялянству, ды спачуваючыя старому войту п. Варанцу. Як-жа былі абураны жыхары гміны, калі даведаліся, што выбралі войтам вернага прыяцеля паноў—п. Варанца! У сувязі з гэтым жыхары м. Моўчадзі выслалі да навагрудзкага ваяводы дэлегацыю з мэтай высьвятліць усе інтрыгі і ашуканствы, якія былі дапушчаны ў часе выбараў. Але дэлегацыя вярнулася з вялікімі насамі: п. ваявода на заяву дэлегацыі не зьвярнуў ніякае ўвагі. Тады была выслана жалаба да п. міністра ўнутраных спраў, але і гэта памагло як кашаль хваробе.

Такім чынам застаўся стары войт, засталіся і старыя спосабы кіраваньня гміннай гаспадаркай. Ня буду называць проэьвішчаў усіх радных-Беларусаў. Гэта—людзі, ня маючыя ані ідэі, ані прынцыпаў, ані ініцыятывы. Скажу толькі, што сярод іх вельмі адзначыўся жыхар в-кі Кудзевічаў Мітрафан Бакач. Як многа добрага абяцаў ён зрабіць для сялян перад выбарамі! Як востра крытыкаваў ён дзейнасьць старога гміннага ўраду! Ён карыстаўся самымі хамскімі спосабамі барацьбы з чэснымі і безкарыснымі грамадзянамі, каторых сяляне ў абводзе в. Ярашова—Кудзевічы хацелі выбраць сваімі прадстаўнікамі ў гмінную раду. І што-ж? Гэты прототып Юды дапяў свае мэты: сяляне паверылі яму і выбралі... У часе перавыбараў ён адкрыта перайшоў на бок старага войта і абшарнікаў, разьбіваючы адначасна еднасьць сялян-выбаршчыкаў. Ня гледзячы на тое, што Мітрафан Бакач належаў да „Грамады“, п. Варанец назначыў яго сваім заступнікам. І вось, цяпер езьдзіць ён па вёсках і апісвае сялянскае дабро за падаткі. А жыцьцё сялян горшае з кожным днём усё больш і больш. На абшары гміны няма ані прытулкаў, ані шпіталяў, ані доктара. У сувязі з гэтым разьвяліся, як павукі ў бруднай хаце, знахары-шаптуны і ашукваюць цёмных сялян налева і направа. Ніякіх крэдытаў, ніякай дапамогі наагул—ня могуць бедныя сяляне атрымаць на падтрыманьне сваіх маленькіх церазпалосных гаспадарак. Дзякуючы гэтаму, абшарнікі за бязцэнак эксплёатуюць адзінае багацьце сялян—іх сілы, здароўе... Няма таксама роднае беларускае школы; дзяцей гоняць пад прымусам у нямілыя сялянам польскія школы. Няма каму заступіцца за бедных пакрыўджаных сялян і ў чым-небудзь дапамагчы ім! А на паседжаньнях гміннае рады за 4 месяцы ня было вынесена ніводнае пастановы, якая была-б скіравана да паляпшэньня цяжкага жыцьця сялян.

Будзь ты... гэтакі самаўрад!

Х.

Спэктакль на вёсцы.

в. Вялікая Ліпа, Нясьвіскага пав. 14 кастрычніка на Пакровы, у нашай вёсцы Гурток Б. І. Г. і К. наладзіў спэктакль-вечарыну. На сцэне былі адыграны два сцэнічныя творы: 1) „На вёсцы“ Аляхновіча і 2) „Па рэвізіі“ Крапіўніцкага.

„На вёсцы“ была адыграна надта добра, асабліва добра, проста па мастацку выканалі свае ролі Гэлько Дэмух роль Стасюка і Зося Саўка — Гавулькі.

Добрую дэкарацыю да гэтае п'есы намаляваў наш малады мастак, Гурыло, з в. Крутога-Берага. Так, што наагул п'еса „На вёсцы“ зрабіла на гасьцей уражаньне захопліваючае.

Трохі слабей была адыграна „Па рэвізіі“. На вечарыне была трохі слабая аркестра. Але ўсё-ж такі гасьцей была поўная саля, хоць нейкія цёмныя асобы стараліся перашкодзіць адбыцца вечарыне.

Наагул вечарына, як зьявішча культуральнаасьветнае выпаўніла сваё заданьне добра. Усе глядзельнікі асталіся задаволенымі. Астаецца пажадаць, каб гэткія рэчы паўтараліся ў Ліпе часьцей.

Гуртковец.

Беларускія дзеці ў польскіх школах.

У вёсцы Кастыках, Касьцянеўскай вол., з даўна была расейская, а цяпер ёсьць польская школа, сярод праваслаўных Беларусаў. Сьляды першай школы відаць яшчэ і цяпер, а сучасная школа ня толькі ніякага прасьвету дзецям не дае, але і шмат прыносіць школы, асабліва ў рэлігійнай старане праваслаўных. Вядома, Бог адзін, як у каталікоў так і ў праваслаўных, але кожная рэлігія маець свае законы, якія павінны ўважацца другімі. У Кастыцкай-жа школе, якой кіраўніком ёсьць вучыцель-Паляк Карбоўнічы, ня толькі яшчэ не перастаюць праваслаўныя вучні жагнацца папольску, але навет, чытаюць у школе і польскія малітвы. Цікава, чаму на гэта ня зьвернець увагу кастыцкага прыходу сьвяшчэньнік, які ёсьць і вучыцялем па рэлігіі?

Сяляне ўсе абураны такімі зьявішчамі і, каб не памерці духоўна, пачалі пісаць дэклярацыі на сваю беларускую школу. Даведаўся аб гэтым Карбоўнічы, які, мусіць, мае надта вялікую моц, бо пачаў пужаць дзяцей а праз іх, вядома, і бацькоў, што пакуль ён у Кастыках, дык беларускай школы ніколі ня будзець і нават праз 5 гадоў яе ня ўвідзяць. Вот дзе міністар прасьветы, ад яго ласкі, мусіць залежыць уся наша доля!

Сяляне, не пужайцеся такіх прыхадзімцаў, якія садзяць у наша цела чужую душу, а сьмела дабівайцеся сваей школы, ня кідайце пачатага дзела; процівзакону тут нічога няма.

Квактун.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі—сіла!

Усячына.

Новая жыдоўская сэкта.

У Будапэшце (Вэнгрыя) паўстала новая жыдоўская сэкта, якая верыць у... Хрыста. Называецца яна саюзам вэнгерскіх Жыдоў-хрысьціян. Саюз мае ўжо 4000 сяброў. Іх мэтаю зьяўляецца: зацерці рожніцу між старым і новым тэстамэнтам, жыдамі і хрысьціянамі, сілаю любові паміж чалавецтвам. Сябрам гэтае сэкты можа быць кожны жыд, ня гледзячы на тое, ці прыняў ён ужо якую колечы хрысьціянскую веру ці не. Закладчык гэтае сэкты адвакат д-р Дэзыдэры Фэльдэс заяўляе, што ў Амэрыцы, Англіі, Францыі і Нямеччыне даўно ўжо ёсьць жыды веручыя ў Хрыста.

Сама па сабе ідэя вельмі добрая... мэта шляхэтная, бо што можа быць прыгажэйшае як ня тое, калі людзі практычна падходзяць к таму, каб сілаю любові зацерці рожніцу паміж старым і новым тэстамэнтам, г. зн. паміж хрысьціянамі і жыдамі.

Да ведама курцоў.

Прафэсар лякарскага аддзелу ў Кэмбрыджы, Роллестон прачытаў лекцыю аб шкодлівасьці нікатыну, даказваючы, што курэньне адбіваецца блага на мазгавыя функцыі, звапняе дыхавічны праход, а адначасна псуе апэтыт, робячы ілюзыю здаваленьня і павышэньня энэргіі.

Калі гэтак, дык раім усім курцом—пакінуць курыць... Не зважайце, што ад гэтага ўцерпіць дзяржаўны манаполь... Урад знойдзе новую крыніцу даходаў, а вы, курцы, перастаньце курыць, дык будуць у вас нармальна працаваць мазгі, ня будзе звапняцца дыхавічнае горла і пазбавіцеся ілюзыяў.

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.